

Vadlīnijas kvalitatīvai brīvprātīgā darba organizēšanai Eiropas aizsargājamās dabas teritorijās

Preambula

Šīs vadlīnijas ir izstrādātas, ņemot vērā nepieciešamību atrast un uzturēt vispārēju izpratni par kvalitatīvu brīvprātīgā darba organizēšanu Eiropas aizsargājamās dabas teritorijās (ADT). Mūžizglītības projekta „Brīvprātīgo darba organizēšana Eiropas parkos” partneri¹ ir izstrādājuši šīs vadlīnijas, konsultējoties ar ADT pārvaldītājiem un brīvprātīgo vadītājiem/koordinatoriem *EUROPARC* tīkla ietvaros.

Saskaņā ar Eiropas Brīvprātīgo tiesību un pienākumu hartu “brīvprātīgajam darbam ir vajadzīga iespēju pilna un stimulējoša vide”. Sakarā ar to projekta partneri ir pārliecināti, ka brīvprātīgā darba organizēšanas kopējas vērtības un principi visās Eiropas aizsargājamās dabas teritorijās var radīt pozitīvus rezultātus, kas sniegtu labumu brīvprātīgajiem, viņu mācību procesiem un dabas aizsardzībai.

Kvalitatīvai brīvprātīgo darba organizēšanai ADT ir svarīga nozīme, jo:

- brīvprātīgais darbs sniedz būtisku ieguldījumu ADT funkcionēšanā dažādās jomās, ieskaitot ilgtspējīgu tūrisma vadību, bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, vides izglītību un pielāgošanos klimata pārmaiņām;
- tas ir labs veids, kā veicināt aktīvu vides pārvaldību un Eiropas pilsonisko apziņu;
- tas ir efektīvs veids, lai panāktu, ka cilvēki uzņemas atbildību un izveido vai atjauno saikni ar dabu;
- ikdienējas mācīšanās iespēju nodrošināšana sniedz brīvprātīgajiem būtiskas personiskās izaugsmes iespējas.

Projekta partneri 2013. gada janvārī ir publicējuši šīs vadlīnijas, lai tās izskatītu un pārbaudītu Eiropas aizsargājamajās dabas teritorijās. Tādēļ mēs tās uzskatām par dokumentu, kura izstāde projekta pēdējā gadā turpināsies, un projekta beigās tiks publicēta galīgā versija.²

¹ Projekta partneri ir *EUROPARC* federācija (DE), Vācijas *EUROPARC* (DE), Spānijas *FUNGOBE/ EUROPARC* (ES), Islandes vides aģentūra (IS), Itālijas *Federparchi-EUROPARC* (IT), Latvijas Dabas aizsardzības pārvalde (LV), Lietuvas valsts parku un rezervātu asociācija (LT), Rodna kalnu nacionālā parka administrācija (RO), Atlantijas okeāna salu *EUROPARC* (UK), *The Conservation Volunteers* (UK) un Ziemeļvalstu-Baltijas *EUROPARC* kā "pasīvais partneris" (Skandināvija un Baltijas valstis).

² Visus komentārus, lūdzu, sūtiet Betīnai Soethei (*Bettina Soethe*): Bettina.Soethe@europarc-deutschland.de

1. Nepārprotama apņemšanās

Pastāv nepārprotama apņemšanās iesaistīt brīvprātīgos un sapratne, ka brīvprātīgais darbs ir divvirzienu process, kurā labumu gūst gan brīvprātīgie, gan ADT:

- ADT ir rakstveida politika par brīvprātīgo iesaisti, pamatojoties uz vienlīdzības un daudzveidības principu. Visi darbinieki un partneri³ ir vienās domās un izprot brīvprātīgā darba vērtību un ietekmi uz ADT;
- visiem darbiniekiem un partneriem, kas saskaras ar brīvprātīgajiem, jāapzinās brīvprātīgo vajadzības un jāņem tās vērā;
- ADT tiek ieviestas procedūras, lai regulāri izvērtētu brīvprātīgo iesaisti;
- brīvprātīgie sniedz stratēģisku ieguldījumu brīvprātīgā darba organizācijā;
- brīvprātīgie rada organizācijai pievienoto vērtību un paplašina tās pakalpojumu klāstu. Viņi neaizstāj algoto darbinieku ieguldījumu.

2. Līdzekļu piešķiršana

ADT piešķir pietiekamus līdzekļus darbam ar brīvprātīgajiem:

- ADT atbildību par brīvprātīgo iesaistīšanu, atlasīšanu, atbalstīšanu un aizsardzību nosaka vadošajām personām vai vadošām personu grupām;
- ADT nodrošina, ka brīvprātīgo uzraugiem/koordinatoriem ir atbilstošas zināšanas un pieredze plašākas sabiedrības iesaistīšanā;
- darbinieku sanāsmēs tiek atvēlēts laiks, lai apspriestu jautājumus, kas saistīti ar brīvprātīgajiem;
- darbiniekiem un partneriem, kas strādā ar brīvprātīgajiem, tiek nodrošināta atbilstoša apdrošināšana;
- tiek sagatavots ikgadējs plāns ar brīvprātīgo iesaistīšanas mērķiem;
- brīvprātīgajam darbam tiek piešķirti pietiekami materiālie un finanšu līdzekļi.

3. Brīvprātīgo iesaistīšana

ADT ir atvērta un aktīvi cenšas iesaistīt brīvprātīgos, kas atspoguļo vietējās kopienas un plašākas sabiedrības daudzveidību.

- ADT atzinīgi vērtē un aktīvi iesaista brīvprātīgos ar dažādu pieredzi un spējām.
- Informācija par ADT un veidiem, kādos brīvprātīgie var iesaistīties, ir pieejama, cik plaši vien iespējams.
- ADT kontrolē brīvprātīgo grupu daudzveidību un cenšas to palielināt.

³ Partneri ir, piemēram, NVO, padomju locekļi vai brīvprātīgie, kas koordinē citus brīvprātīgos

4. Brīvprātīgo pienākumi

ADT izstrādā atbilstošus pienākumus brīvprātīgajiem, kas tiem ir īpaši vērtīgi, sevišķi attiecībā un neformāli gūtu pieredzi:

- katram brīvprātīgo pienākumam tiek sagatavots apraksts, kas atspoguļo dažādus brīvprātīgo personiskos mērķus, kurus attiecīgais pasākums var palīdzēt sasniegt (piemēram, mācību, fiziskās aktivitātes, socializēšanās aspektus utt.);
- ADT precīzē vajadzīgās iemaņas, attieksmi, pieredzi un pieejamību, kas nepieciešama attiecīgā pienākuma izpildei;
- ADT apraksta dažādus uzdevumus, kam jāpiesaista plašs cilvēku loks atbilstoši ADT mērķiem;
- ja iespējams, uzdevumi tiek pielāgoti tā, lai tie atbilstu atsevišķu brīvprātīgo vajadzībām, spējām un interesēm.

5. Drošība

ADT uzņemas atbildību par brīvprātīgo aizsardzību pret fizisku, finansiālu un emocionālu kaitējumu, kas var rasties brīvprātīgā darba rezultātā:

- potenciālo risku brīvprātīgajiem novērtējums tiek veikts, kad tiek noteikti brīvprātīgo pienākumi;
- brīvprātīgajiem tiek nodrošināta atbilstoša apdrošināšana;
- ir izstrādāta politika, kā tiek atlīdzināti brīvprātīgo personīgie izdevumi;
- brīvprātīgo personas dati tiek aizsargāti.

6. Iesaistīšanas process

ADT apņemas izmantot godīgu, efektīvu un konsekventu iesaistīšanas procesu visiem potenciālajiem brīvprātīgajiem.

- Cilvēkiem, kurus interesē brīvprātīgais darbs, tiek sniegta skaidra informācija par iespējām, iesaistīšanu un atlasī.
- Iesaistīšanas procedūras atbilst brīvprātīgā pienākumiem.
- Brīvprātīgie tiek informēti par atlasē rezultātiem.
- Izskatot atsauksmes, ADT izmanto pārdomātu pieeju, kas attiecībā uz visiem brīvprātīgajiem ir vienota un godīga.
- ADT ir izvērtējusi, kāda veida sodi/disciplinārsodi var būt vai nebūt būtiski šķēršļi brīvprātīgā darba veikšanai.

7. Brīvprātīgo apmācība

Ir ieviestas skaidras procedūras, kuru mērķis ir iepazīstināt jaunus brīvprātīgos ar viņu pienākumiem, ADT, tās funkcionēšanu un darbpolitikām.

- Brīvprātīgie tiek informēti, par to, ko ADT no viņiem sagaida, kā arī par to, ko viņi, veicot savus pienākumus, var sagaidīt no ADT.
- Visi jaunie brīvprātīgie tiek iepazīstināti ar attiecīgajiem algotajiem darbiniekiem un citiem brīvprātīgajiem, ar kuriem viņiem nāksies saskarties.
- Brīvprātīgajiem tiek sniegta nepieciešamā informācija un/vai apmācība viņu pienākumu veikšanai.
- Brīvprātīgie tiek informēti par to, kā ADT risinās situācijas, kad brīvprātīgā izturēšanās ir bijusi neatbilstoša, kā arī par to, kā viņi var iesniegt sūdzību par algoto darbinieku, lietotāju, komitejas locekļu un citu brīvprātīgo attieksmi pret viņiem.
- Ir skaidri noteiktas robežas starp brīvprātīgo un ADT attiecībā uz brīvprātīgā pienākumiem.

8. Atbalsts un uzraudzība

ADT ņem vērā dažādās brīvprātīgo vajadzības attiecībā uz atbalstu un uzraudzību:

- tek piedāvātas vai nu individuālas vai/un grupas atbalsta nodarbības atkarībā no brīvprātīgā pienākumu atbildības līmeņa un emocionālajām vajadzībām;
- brīvprātīgie ir informēti, ka viņi var atteikties no prasībām, piemēram, ja viņi tās uzskata par nereālām, viņu pienākumiem neatbilstošām vai ja viņiem nav pietiekami iemaņu to izpildei;
- brīvprātīgais un brīvprātīgo koordinators kopā izstrādā brīvprātīgā īpašos pienākumus;
- brīvprātīgie tiek lūgti sniegt atsauksmes pa viņu pienākumiem, un viņu sadarbību ar ADT;
- brīvprātīgie tiek informēti par visām būtiskajām izmaiņām ADT, kas var ietekmēt viņu pienākumus.

9. Atzinība

Visa ADT apzinās, cik svarīgi ir izteikt brīvprātīgajiem atzinību:

- ADT atzīst brīvprātīgo ieguldījuma nozīmi un efektīvi (gan formāli, gan neformāli) paziņo brīvprātīgajiem par savu atzinību;
- ADT vajadzības gadījumā pienākumu veikšanas gaitā nodrošina brīvprātīgajiem iespēju turpināt attīstīt viņu iemaņas un talantus;
- brīvprātīgajiem, kas pārtrauc sadarbību ar ADT un ir regulāri sadarbojušies ar ADT, tiek izsniegtas atsauksmes un/vai pārskats par viņu sasniegumiem;
- ADT cenšas saņemt atsauksmes no brīvprātīgajiem, kas pārtrauc sadarbību ar ADT.

Šis projekts ir finansēts ar Eiropas Komisijas atbalstu. Šī publikācija atspoguļo tikai tās autora viedokli, un Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā publikācijā ietvertās informācijas izmantošanu.